

Citind și scriind în halucinaria

O stare de ebrietate programată - străbătută de curenții unei minți comediografice și alimentată de o rece frenezie - cucerește în paginile cărții de debut a lui Grigore Șoitu (*Anticulinare*, ed. *Arhipelag*, 1966). Cartea are ceva din regimul unei fantasmie avangardiste, nimerită în plină postmodernitate. E, în egală măsură, un simptom și un semn. Un simptom al epuizării tuturor convențiilor și un semn de la care ar putea începe o nouă credință în poetic. Producțiunile domnului Șoitu nu încurajează însă în nici un fel speranța într-o renaștere a încrederii în literatură. Chiar titlul cărții strânge în sine vehemențe polemice, adresate literaturii "culinaristice", deci poeziei ce se poate consuma, digera, asimila, încorpora într-o liniște sau alta a vreunei tradiții. Poemul lui Șoitu e așadar anticulinar. Conotații posibile pentru anticulinar: șocant, neasimilabil, incomod, excesiv autoreferențial, cu totul intransitiv (iacă tautologia!). Prin mîna scriitoare a poetului se scurg energiile unui textualist, bruat la modul fulgurant, pur exercițiu al accidentalelor, de stricte dar pasagere intuiții cum că poezia e și viziune. Livrat cu bună știință hazardului, poemul lui Șoitu își sărbătorește vivace și alegru cinismele, păstrînd, totuși, bune relații cu minima coerență. Chiar dacă anticulinară (vezi mai sus) cartea aceasta spune, în fond, o poveste. În cele mai șocante asociații se află un nucleu epic din care se nasc pe rupe fii vrednici ai parodiei. Textualist cu grații acute, Șoitu dă impresia că această condiție nu apasă asupra spiritului său poetic precum o fatalitate. El se folosește de textualism pentru a-i cînta funeraliile. Deconstrucțiile sale (vezi și cele *Doiă vorbe în loc de cuvînt înainte* semnate de Al. Cistelean) alcătuiesc traseul unei povești. Firește, povestea e spusă de un funambul ce se împacă bine cu straniețea și atacă pe toate căile dorințele revanșarde ale normalității. O bună parte a micro-eposului cărții e spusă de "senvișrada". Povestea însăși e o simplă "sandvișiadă". Lucrul ludic al poetului ce (de)construiește lumea și poezia e străvezii pînă și în groapa fonetico-semantică în care o îngroapă pe Șeherezada pentru a o face să învie schimbată la nume - ca mai sus - și autoare a eposului cu sugestii de frugalitate textualieră. Între un "prolog" și un "epilog" se scurge această primă poveste despre deriziunea spusului și scrisului literaturii - poveste în care "poemul nu s-a ținut".

O micropirandelliadă fugace ca o aversă, fără doctrina magului sicilian, fiică întimplătoare a capriciului și a oboselii de a literaturiza a acestor vremuri, întîlnim într-o producțiune cu titlul: *În care Mireea povestit fiind se revoltă împotriva autorului*. Apucătura textualizantă, prin care spiritul poetic încurcă voit semnele lumii, ale cărților, ale memoriei, lăsîndu-se în voia traiului ipotezelor, detașat și încrezător că astfel stinge efectele timpului, punînd dispoziția de a scrie la cheremul presupuzițiilor (presupuziția fiind, totuși, o rudă de grad îndepărtat a imaginarii poetice), se găsește peste tot în cartea aceasta. Dacă e să credem (și nu vîd de ce n-am face-o) afirmația lui Matei Călinescu, din *Cinci fete ale modernității*, că avangardiștii doar exhibau procedeele de literaturizare, demontînd astfel iluzia literaturii, în timp ce postmodernii, făcînd și ei exercițiul de demontare, spun că altceva nu există, de fapt, că totul e o iluzie, Grigore Șoitu stă ca un bun ilustrat în teza mateicălinesciană. Ambiția sa e transmiterea de gesturi și vorbe, primate și răsprimate, tîlmăcite și rîstîlmăcite de un tîlmăci textualier, dintr-o himeră numită "halucinaria". Într-o astfel de himeră circulă fericite toate energiile decompoziționale, acolo lucrurile și amintirea lor, limbajele și semantismele lor se înfrățesc în euforia de a ști, iată nota gravă, că toate sensurile s-au oprit și că toate sintaxele au obosit și stau la îndemîna acelor energii arbitrare pentru o eventuală configurație nouă, înainte de atoatesfîrșitul. Am citit o carte solitară și extremistă a unui poet pe care acuta conștiință a comediei scrisului și existenței s-ar putea să-l conducă la o regenerare a relațiilor, a tuturor relațiilor, într-un cu totul alt fel de confesional.

Aurel PANTEA

